

# ФОРМУВАННЯ ГЛОБАЛЬНОЇ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ: РОЛЬ КОРПОРАТИВНОГО СЕКТОРУ

## FORMATION OF GLOBAL INFORMATION ECONOMY: THE ROLE OF CORPORATE SECTOR

**Віктор БАБІЧЕНКО,**  
кандидат економічних наук,  
заступник голови правління,  
начальник фінансово-економічного  
управління ПАТ «Укртатнафта»



**Victor BABICHENKO,**  
Ph.D. in Economics,  
Deputy Head,  
Finance and economy chief,  
PJSC "Ukratnafta"

Розвиток глобального інформаційного середовища вплинув на всі без винятку сфери діяльності в сучасному суспільстві. Уже із середини 80-х років ХХ ст. якісні зміни в технологіях накопичення та обробки інформації відбувалися пришвидшеними темпами, привертаючи дедалі більшу увагу науковців.

У 50–60-х роках серед учених, які досліджували якісні зміни в суспільстві (в тому числі – в економіці) під впливом інформатизації та розвитку інформаційних технологій, насамперед варто назвати Ж.Атталі, Д.Белла, З.Бжезинського, Е.Тоффлера. На сьогодні надзвичайно поширеним є термін «інформаційне суспільство», який відображає важливість інформації на сучасному етапі. Концепція «інформаційного суспільства» була розвинена в працях М.Бангеманна, М.Пората, Й.Масуди, У.Мартіна, Т.Стоньєра та інших.

У свою чергу важливою підсистемою інформаційного суспільства слід назвати інформаційну економіку. Акцентуючи увагу на значимості інформації, американський економіст К.Келлі писав: «...Комунікації – це не просто сектор економіки. Комунікації – це сама економіка» [1, с. 5]. В економіці ж вплив розвитку глобального інформаційного середовища проявляється як у появі нових секторів, так і в трансформації видів та способів комунікацій в рамках традиційних галузей.

У цьому контексті зазначимо, що дослідження інформаційного середовища становлять надзвичайно важливий напрямок сучасної економічної науки. Разом з тим динаміка змін у цій сфері висуває все нові завдання для науковців, у тому числі й щодо аналізу місця та ролі корпоративного сектору у процесах розбу-

дови та функціонування інформаційної економіки на глобальному рівні.

**Мета статті** – розкрити напрями й цілі конвергенції корпоративних стратегій із процесами, що притаманні сучасному глобальному інформаційному середовищу.

Підкреслимо, що в останні десятиліття основою розвитку глобального інформаційного середовища є мережа Інтернет. Швидкому зростанню кількості користувачів у першу чергу сприяли: технологічний розвиток; поширення персональних комп'ютерів; підвищення рівня життя в країнах, що розвиваються.

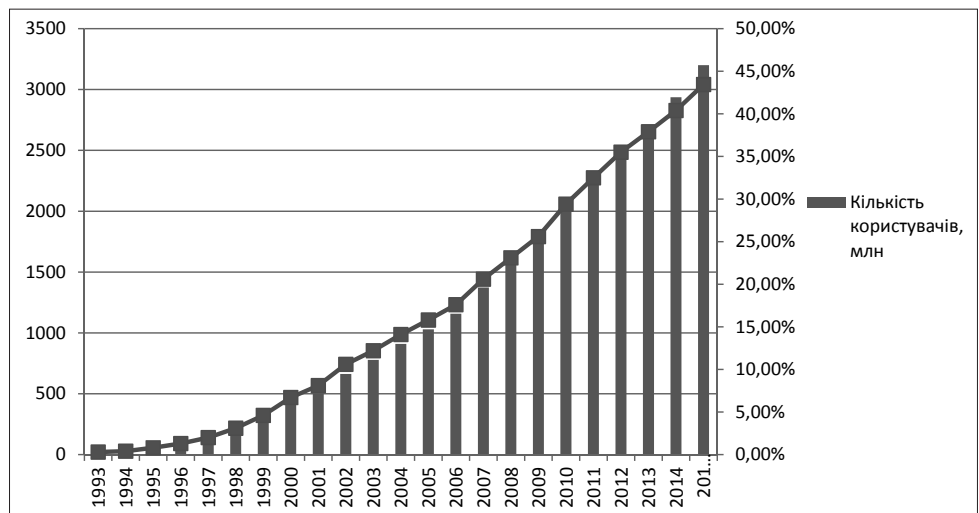
Доступ до мережі має насамперед найбільш економічно активне та платоспроможне населення – все це демонструє важливість використання глобального інформаційного середовища корпораціями у своїй діяльності (рис. 1).

Зі зростанням кількості користувачів мережі Інтернет підвищуються й обсяги інформації,

*У статті аналізуються прикладні аспекти формування та функціонування інформаційної економіки на глобальному рівні. Охарактеризовано місце та роль корпорацій в процесах інформатизації економіки. Встановлено існування зв'язку між рівнем поширення інформаційних технологій та економічним потенціалом корпорацій в окремих країнах світу. Виділено основні напрями конвергенції корпорацій з інформаційним глобальним середовищем: діяльність корпорацій в секторі інформаційно-комунікаційних технологій; взаємодія зі споживачами та інвесторами; внутрішньокорпоративні процеси.*

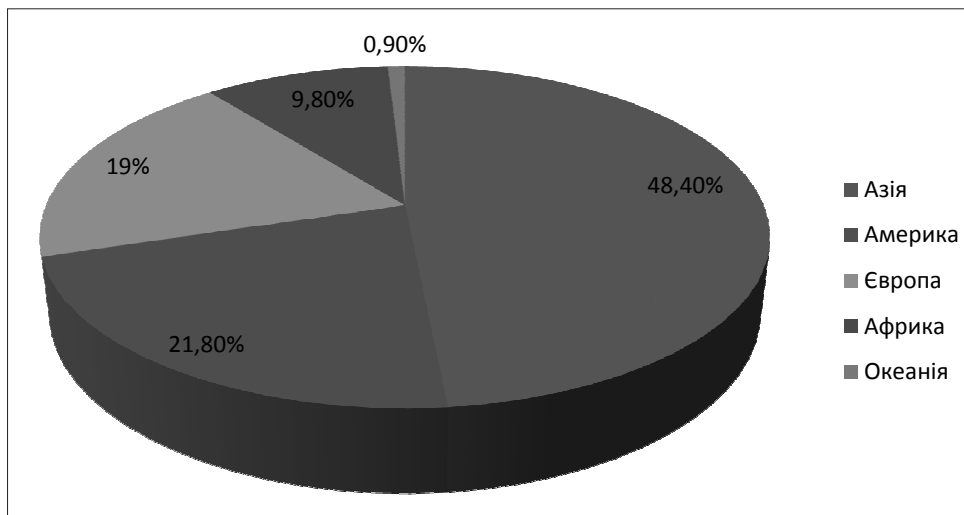
*This article deals with applied aspects of formation and functioning of the information economy at the global level. The importance and role of corporations in the processes of economy's informatization are characterized. The existence of connection between the level of information technologies' prevalence and economic potential of corporations in certain world countries is determined. The main directions of corporations' convergence with informational global environment are highlighted: activity of corporations in the sector of information and communication technologies; interaction with consumers and investors; inner processes of corporation.*

Рис. 1. Кількість користувачів та частка проникнення Інтернет у світі, 1993-2015 роки



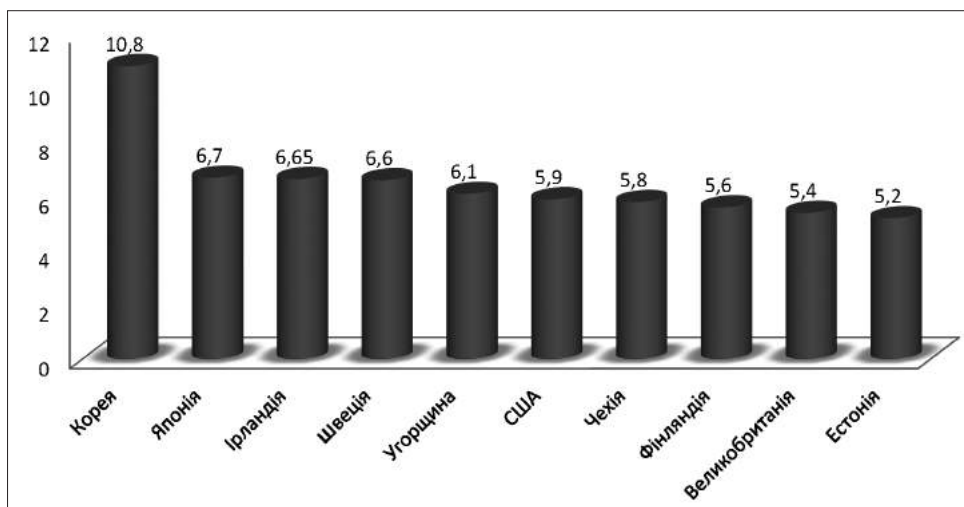
Примітка: дані за 2015 рік – станом на кінець серпня.  
Джерело: побудовано автором за даними [2-3].

Рис. 2. Кількість користувачів мережі Інтернет за регіонами станом на початок 2015 року, %



Джерело: складено автором за даними [2].

Рис. 3. Частка ІКТ-сектору в загальній доданій вартості по країнах, %



Джерело: складено автором за [4].

яка нею поширюється. Проте до цього часу розвиток глобальної інформаційної мережі є вкрай нерівномірним (рис. 2).

Найбільшою є кількість користувачів у Азії, далі з майже однаковими частками йдуть Північна та Південна Америка, Європа, тоді як Африка в глобальну мережу включена відносно мало. Нерівномірність поширення доступу до глобального інформаційного середовища викликана також і відмінностями в економічному та соціальному рівні розвитку регіонів.

Найбільша кількість користувачів мережі Інтернет знаходиться в Китаї, США та Індії. Проте ступінь проникнення в цих країнах суттєво відрізняється: 87% – у США, 46% – у Китаї, а в Індії – лише 19%. Високими показниками проникнення мережі відзначаються Японія, Німеччина та Франція.

Серед причин, які стримують розвиток глобального інформаційного середовища, можна виділити такі: відносно висока вартість обладнання для доступу до мережі; висока вартість послуг доступу до мережі; недостатнє покриття телекомунікаційних мереж; низька швидкість передачі даних у мережі; незнання користувачем іноземних мов та відсутність інформації на мові користувача; обмеженість та висока вартість джерел електроенергії.

Таким чином, варто наголосити, що саме на основі мережі Інтернет було сформовано глобальне інформацій-

не середовище, учасниками якого є майже половина населення планети. У майбутньому кількість та частка населення, що користується мережею Інтернет, зростатимуть. Це можна сказати і про обсяги інформації, що генеруються та передаються за допомогою мережевих технологій.

На наш погляд, на сьогодні можна виділити три напрямки конвергенції сучасних корпорацій з інформаційним глобальним середовищем:

1. Діяльність корпорацій у секторі інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ).
2. Взаємодія зі споживачами, інвесторами, іншими економічними агентами.
3. Внутрішньокорпоративні процеси.

Перший напрям характеризує роботу корпорацій, які працюють в ІКТ-секторі. Їх діяльність стосується розробки програмного забезпечення, обладнання, побудови комунікаційних мереж тощо. Частка ІКТ-сектору в різних країнах залежить від розвитку високотехнологічного виробництва та рівня освіти населення (рис. 3).

Серед розвинених країн вона становить близько 5-6% від загальної доданої вартості. Лідером є Південна Корея, частка ІКТ-сектору якої в доданій вартості сягає 10,8%.

Якщо розглядати окремі корпорації ІКТ-сектору, то серед них – лідери сучасного корпоративного бізнесу, які функціонують у різних підгалузях (табл.).

У свою чергу розвиток інформаційних технологій призвів до суттєвих змін у процесах взаємодії корпорацій з різними економічними агентами. Зокрема, як зазнача-

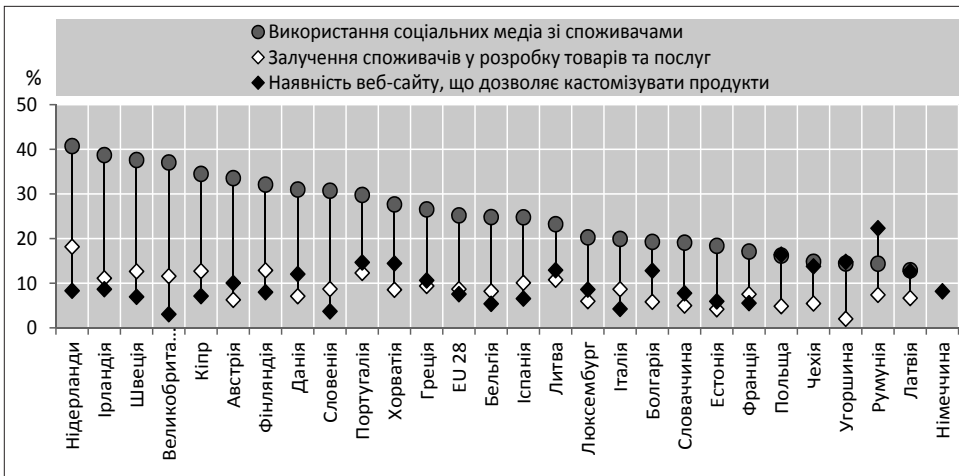
Таблиця. Топ-10 корпорацій ІКТ-сектору за капіталізацією

Корпорація	Країна	Сфера діяльності	Капіталізація, млрд. дол. США
Google Inc.	США	Пошук інформації	421,45
Microsoft Corporation	США	Розробка програмного забезпечення	340,79
Facebook Inc.	США	Соціальна мережа	248,68
China Mobile Limited	Гонконг	Телекомунікації	241,75
AT&T, Inc.	США	Телекомунікації	200,28
Verizon Communication Inc.	США	Телекомунікації	182,22
Oracle Corporation	США	Розробка програмного забезпечення	157,27
International Business Machines Corporation	США	Інформаційні технології	140,76
Intel Corporation	США	Виробництво напівпровідників	135,58
Cisco Systems, Inc.	США	Мережі та комунікації	129,79

Примітка: Дані за 2015 рік – станом на кінець серпня.

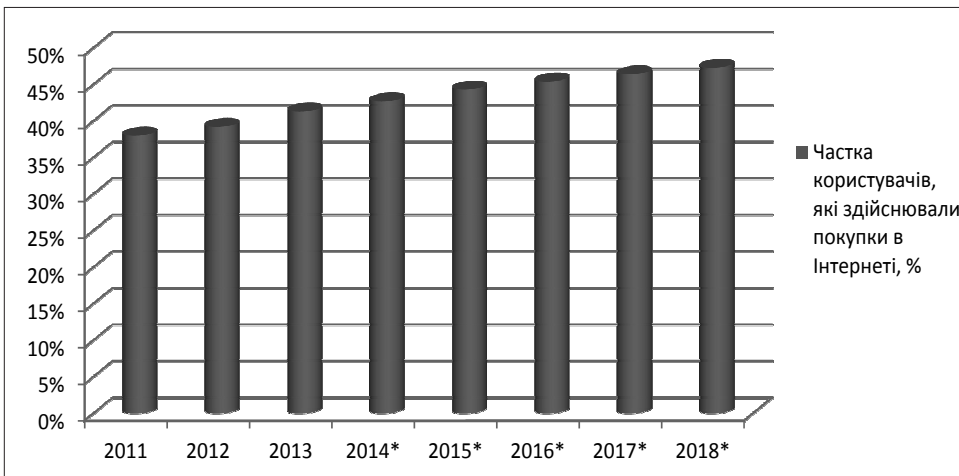
Джерело: складено автором за даними [5].

Рис. 4. Залучення корпораціями з окремих країн споживачів до розробки продукції, 2013 рік



Джерело: складено автором за даними [4].

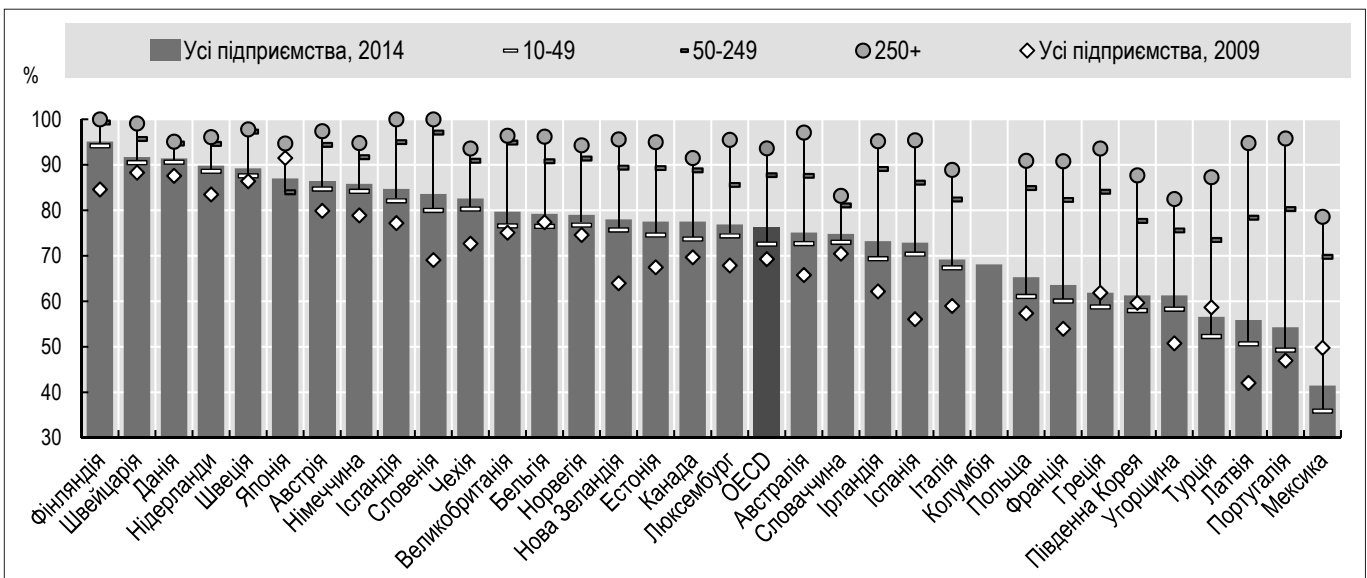
Рис. 5. Частка користувачів, які здійснюють покупки в Інтернеті, 2011-2018 роки



Примітка: \*прогнозовані дані.

Джерело: складено автором заданими [3].

Рис. 6. Корпорації, в яких був веб-сайт або домашня сторінка у 2009 та 2014 роках



Джерело: складено автором за даними [4].

ють науковці, це проявляється у появи та розвитку таких явищ, як краудсорсинг та краудфандинг [6]. Однак і краудсорсинг, і краудфандинг ще не набули достатньої популярності і є прерогативою найбільш потужних гравців корпоративного сектору.

Більш поширеною практикою є використання соціальних медіа для спілкування зі споживачами та отримання відгуків (рис. 4).

Взаємодія корпорацій зі споживачами у мережі Інтернет може відбуватись у формі прямої купівлі товарів та послуг. Частка користувачів, які здійснювали покупки он-лайн, вказує на тенденцію до зростання (рис. 5).

Враховуючи загальне збільшення кількості осіб, що використовують мережу Інтернет, можна передбачити, що значення електронної комерції та онлайн-розрахунків тільки зростатиме.

Третім напрямом впливу глобального інформаційного середовища на діяльність корпорацій є використання здобутків інформатизації в організації роботи компанії. Тут мова йде про хмарні технології та сервіси. За умов використання такої моделі дані зберігаються та обробляються на численних розподілених серверах у мережі, доступ клієнтам до яких зазвичай надається третьою стороною.

Ще одним джерелом комунікацій компанії зі споживачами

та інвесторами є офіційна сторінка в мережі Інтернет. Функціонал веб-сайту може бути досить різним: від короткої інформації про компанію, її місії, менеджмент та контакти до повноцінної платформи з просування корпоративних проектів та реалізації товарів і послуг.

Порівняння частки компаній із власним сайтом або сторінкою в мережі свідчить, що з 2009 по 2014 рік спостерігалось істотне зростання, особливо в тих країнах, ще вихідна частка була нижчою (рис. 6).

Хоча розвиток глобального інформаційного середовища створює багато можливостей для роботи в ньому корпорацій, досить значущими є також і загрози. З одного боку, вони пов'язані з тим, що відставання в розвитку он-лайн сервісів для деяких сфер може обернутись серйозним програвом у боротьбі за споживача. Стрімкий розвиток мережевих технологій та поява нових способів взаємодії із зовнішнім середовищем змушує корпорації рухатись у даному напрямку. З другого боку, саме інформаційне середовище стає місцем вчинення протиправних дій. Розмір втрат у США за повідомленими кіберзлочинами у 2014 році сягнув майже 800 млн. дол. (рис. 7).

Таким чином, результати проведеного аналізу доводять, що розвиток глобального інформаційного середовища відбувається високими темпами, ступінь його проникнення зростає та є майже всеосяжним у розвинених країнах.

Це чинить суттєвий вплив на діяльність корпорацій, що проявляється в розвитку нових видів діяльності, форм та методів взаємодії зі споживачами та інвесторами, організації роботи з інформацією всередині компанії. Разом із тим зростає кількість кіберзлочинів, що вимагає застосування ефективної служби безпеки на підприємствах.

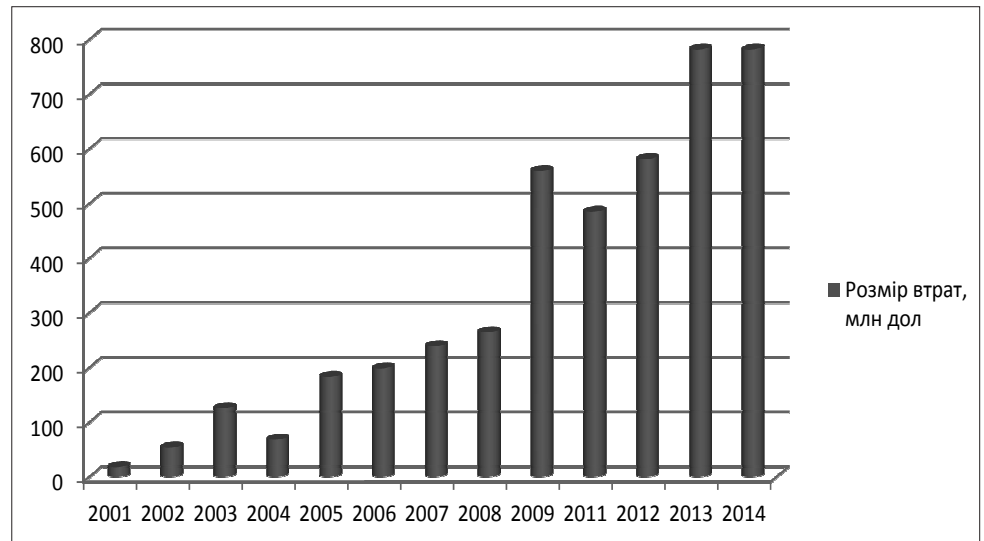
Зазначена практика поступово поширюється і в Україні. При цьому потрібно визнати, що лише невелика частка вітчизняних корпорацій повною мірою використовує можливості, що визначаються інформаційними технологіями. Яскраво відображає роль інформації в економічному житті нашої держави частка «тіньової» економіки на рівні 40-45%. Без істотних змін у цій сфері не варто розраховувати як на економічний поступ нашої держави у глобальному вимірі, так і на лідерство вітчизняних корпорацій.

**Development of global information environment had an impact on the all spheres of social activity. Firstly, this was the creation and rapid spread of the Internet. Grafting of information flow, improving of the methods of information's collecting and processing led to significant changes in the political, social and economic life of nations.**

**In the economic area impact of the global information environment singled out, as the emergence of entirely new industries, and in the change of types and methods of communication in traditional industries. This process created both large opportunities for corporations and a number of significant threats.**

**The development of global information network is not uniform. Differences in the spread of access to global information environment are caused by differences**

Рис. 7. Розмір втрат від кіберзлочинності за повідомленими випадками у 2001-2014 роках



Джерело: складено автором за даними [2].

*in economic and social development level of regions, including – economic potential of corporations.*

**There can be distinguished three main directions of convergence of corporations with global information environment:**

**1. Activity of corporations in the sector of information and communication technologies (ICT).**

**2. Interaction with consumers and investors.**

**3. Inner processes of corporation.**

**Thus, the development of global information environment creates many opportunities for corporations, the threats for them are also valuable. From one side they are connected with lag of on-line services' development, that can cause the significant lose in the fight for the consumer. The rapid development of network technology and the emergence of new ways of interacting with the external environment force the corporation to move in this direction.**

#### ЛІТЕРАТУРА

1. Kelly K. *New Rules for the New Economy. Ten Radical Strategies for a Connected World* / K. Kelly. – N. Y., 1998. – 455 p.
2. Internet Users [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.internetlivestats.com/internet-users>.
3. Number of worldwide internet users from 2000 to 2015 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.statista.com/statistics/273018/number-of-internet-users-worldwide>.
4. OECD Digital Economy Outlook 2015 [Електронний ресурс] – Режим доступу: [http://www.oecd-ilibrary.org/science-and-technology/oecd-digital-economy-outlook-2015\\_9789264232440-en](http://www.oecd-ilibrary.org/science-and-technology/oecd-digital-economy-outlook-2015_9789264232440-en).
5. Financial Visualizations [Електронний ресурс] – Режим доступу: [http://finviz.com/screener.ashx?v=111&f=sec\\_technology&o=-marketcap](http://finviz.com/screener.ashx?v=111&f=sec_technology&o=-marketcap).
6. Simula H. and T. Ahola (2014), "A network perspective on idea and innovation crowdsourcing in industrial firms", *Industrial Marketing Management*, no. 43, pp. 400-408.

#### REFERENCES

1. Kelly K. *New Rules for the New Economy. Ten Radical Strategies for a Connected World*. N. Y., 1998, 455 p.
2. Internet Users. Available at: <http://www.internetlivestats.com/internet-users>.
3. Number of worldwide internet users from 2000 to 2015. Available at: <http://www.statista.com/statistics/273018/number-of-internet-users-worldwide>.
4. OECD Digital Economy Outlook 2015. Available at: [http://www.oecd-ilibrary.org/science-and-technology/oecd-digital-economy-outlook-2015\\_9789264232440-en](http://www.oecd-ilibrary.org/science-and-technology/oecd-digital-economy-outlook-2015_9789264232440-en).
5. Financial Visualizations. Available at: [http://finviz.com/screener.ashx?v=111&f=sec\\_technology&o=-marketcap](http://finviz.com/screener.ashx?v=111&f=sec_technology&o=-marketcap).
6. Simula H., Ahola T. A network perspective on idea and innovation crowdsourcing in industrial firms. *Industrial Marketing Management*, 2014, no. 43, pp. 400-408.